

Toimenpideoite TPA 47/2025 vp

Alviina Alametsä vihr

Toimenpideoite ei-kaupallisten sijaissyntyysjärjestelyjen sallimisesta

Eduskunnalle

Oikeus perhe-elämään kuuluu kaikille. Perheellistyminen voi olla kuitenkin mahdollista joillekin ainoastaan sijaissyntytyksen avulla. Näin on etenkin miesparien ja itsellisten miesten kohdalla. Myös nais-miespareilla esimerkiksi synnyttäminen kohduttomuus tai kohdunpoisto ovat syitä harkita perheellistymistä sijaissyntytyksen avulla. Sijaissyntytykseen tähtäävät hoidot ovat kuitenkin Suomessa kiellettyjä hedelmöityshoitolaian nojalla, joka tuli voimaan vuonna 2007. Laki kielittää hedelmöityshoitosten antamisen tilanteessa, jossa on syytä olettaa, että lapsi annetaan adoptioon. Myös sijaissyntytyysjärjestelyt lukeutuvat lain mukaan tällaiseksi tilanteeksi. Tällä hetkellä sijaissyntytyysjärjestelyihin onkin suunnattava ulkomaille.

Ulkomaille sijaissyntytyysjärjestelyihin suuntaamisessa on kuitenkin monenlaisia esteitä ja riskejä, jotka nostavat kynnyistä aloittaa sijaissyntytyysprosessia. Muun muassa taloudelliset esteet, kielimuuri, monimutkaiset sopimusprosessit sekä epävarmuus terveydenhuollon laadusta ja sijaissyntyttäjän asemasta voivat olla estäviä tekijöitä prosessiin lähtemiselle. Myös huoli prosessin loppuun viemisestä Suomessa ja juridisista seikoista, kuten vanhemmuuden vahvistamisesta ja Suomen kansalaisuuden saamisesta lapselle, ovat merkittäviä estäviä tekijöitä sijaissyntytystä harkitseville. Neuvontaa ja tietoa järjestelyistä, mahdollisuuksista ja oikeudellisista kysymyksistä on myös vain vähäisesti tarjolla. Edellä mainitut syyt voivat olla niin merkittäviä, että perheellistyminen jää joillekin vain haaveeksi.

Ei-kaupalliset sijaissyntytyysjärjestelyt tulisi tilanteen korjaamiseksi mahdollistaa myös Suomessa. Sijaissyntytyysjärjestelyn sallimisella voitaisiin turvata yhdenvertaiset mahdollisuudet lapsiperheellistymiseen kaikille lasta toivoville. Sijaissyntytyysjärjestelyn salliminen mahdollistaisi ennakkollisen ja jälkikäteisen neuvonnan ja tuen ja eri osapuolten oikeudet voitaisiin turvata paremmin kansallisessa prosessissa ylikansallisten järjestelyn sijaan. Sijaissyntytyysjärjestelyjen salliminen Suomessa vahvistaisi erityisesti lasten etua.

Viime hallituskaudella oikeusministeriö laati laajan selvityksen ei-kaupallisten sijaissyntytyysjärjestelyjen sallimisesta Suomessa. Selvityksessä on tehty kattavasti kansainvälistä vertailua ja arvioitu laajasti eri sääntelyvaihtoehtoja ja reunaehtoja ei-kaupallisten sijaissyntytysten toteuttamiseksi. Selvityksen pohjalta on mahdollista käynnistää lainvalmistelu ei-kaupallisten sijaissyntytysten mahdollistamiseksi.

Toimenpideoite TPA 47/2025 vp

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistääkseen viipymättä lainvalmistelun ei-kaupallisten sijaissyntytysten sallimiseksi Suomessa.

Helsingissä 19.6.2025

Alviina Alametsä vihr